

Eliáš – číslo sedem

Prvý a Posledný

Jeff Pippenger

2023-10-07

Rok 1863 označujeme za posledný skúšobný bod v sérii skúšok, ktoré sa začali pri veľkom sklamaní roku 1844. Prvým prvkom našej logiky je skutočnosť, že milleritské hnutie sa skončilo, keď bola Cirkev adventistov siedmeho dňa práve v tom roku právne zaregistrovaná vládou Spojených štátov. Hnutie, ktoré sa prorocky začalo v roku 1798, sa skončilo v roku 1863.

Inšpirácia nás poučuje, že keď mocný anjel zo zjavenia osemnástej kapitoly zostúpil 11. septembra 2001, táto udalosť bola predobrazená v milleritskom hnutí, keď zostúpil anjel zo zjavenia desiatej kapitoly. Hnutie milleritov sa začalo v čase konca v roku 1798, keď bolo odpečatené videnie o rieke Ulai z Danielových kapitol osem a deväť. Hnutie sto štyridsaťštyritisíc sa začalo v čase konca v roku 1989, keď bolo odpečatené videnie o rieke Hiddekel z posledných troch kapitol Daniela.

Oba časy konca začali postupné oddeľovanie niekdajšieho vyvoleného ľudu od tých, ktorí sa nachádzali v hnutí svojich príslušných dejín. Keď bolo verejne potvrdené hlavné pravidlo každých dejín, zostúpil anjel príslušných dejín. Posolstvo, hnutie a posol boli nástrojmi, ktoré Pán použil v každých príslušných dejinách, aby ukázal hriech niekdajšieho vyvoleného ľudu; lebo tak ako Kristus učil o svojom diele, keby nebol prišiel, hundrajúci Židia dejín by nemali hriech. Posol, posolstvo a hnutie boli nástrojmi súdu, ktoré by volali niekdajší vyvolený ľud na zodpovednosť za odmietnutie postupujúceho svetla svojich príslušných dejín, a keď anjel zostúpil, znamenalo to, že sa začal proces súdu nad ľudom bývalej zmluvy. Nástroj súdu je označený, keď proroci, ktorí znázorňujú tieto dejiny, zjedia posolstvo, ktoré im doručil Pán. Keď zjedia posolstvo, potom ho nesú niekdajšiemu vyvolenému ľudu, ktorý je vykreslený ako ľud tvrdej šije a vzbury, ktorý nebude počúvať ani sa neobráti. Keď anjel zostúpi a posolstvo je zjedené, začína sa súd nad vzbúreným ľudom.

Proces súdu starovekého Izraela, ako je znázornený v knihe Numeri, aplikujeme na dejiny milleritského hnutia a napokon tento proces skúšky aplikujeme na hnutie sto štyridsaťštyritisíc. Symboliku čísla „desať“ treba určiť podľa kontextu daného úseku, v ktorom je použité.

Sled desiatich skúšok sa začína pri sklamaní, buď pri Červenom mori v prípade starovekého Izraela, alebo 22. októbra 1844 v prípade mileritov. Sestra Whiteová označuje „medzníkové“ pravdy, ktoré boli v tom čase otvorené, počnúc tým, čo nazvala „uplynutím času“. Sklamaním pre Hebrejov bola hrozba faraónovho vojska. Nedostatok viery v Božiu moc sa u Hebrejov prejavil v reakcii na ich strach z vojska ich nepriateľov, práve tak, ako to bolo pri desiatej a záverečnej skúške. Ježiš znázorňuje koniec od počiatku, takže strach z obrov v zasľúbenej krajine, na ktorý poukázali desiati vyzvedači, bol tým istým strachom, ktorý vyvolal aj ich sklamanie pri Červenom mori. Desiata a záverečná skúška pre mileritské hnutie mala byť časovým proroctvom, tak ako ním bol aj 22. október 1844.

Veľké sklamanie v postupnom skúšaní dejín milleritov označilo začiatok dejín, ktoré boli zreteľne predobrazené vyslobodením starovekého Izraela z Egypta. Počnúc Červeným morom nasledovala séria desiatich skúšok a posledná skúška mala odrážať prvú skúšku. „Pominutie času“ pri veľkom sklamaní bolo spôsobené nepochopením časového proroctva. Posledná časť procesu skúšania duchovného Izraela mala byť rovnaká ako prvá. V roku 1863 sa vodcovia doslovného Izraela rozhodli vrátiť k biblickej metodológii tých, ktorých práve označili za dcéry Ríma, a odmietli, alebo možno povedať, nepochopili najdlhšie časové proroctvo v Biblii. Koniec desiatich skúšok v doslovnom i duchovnom Izraeli bol znázornený ich začiatkom. A na konci, v oboch prípadoch, buriči prejavili túžbu vrátiť sa na miesto, odkiaľ boli práve vyslobodení.

Tým, že laodicejský adventizmus zavrhol sedem časov z tretej knihy Mojžišovej, dvadsiatej šiestej kapitoly, vytvoril prorockú dilemu, ktorú nepredvídal. Dodnes túto dilemu nedokázal vyriešiť, hoci sa o to usiluje predkladaním rozličných pokrmov bájak. Táto dilema spočíva vo verši, ktorý sestra Whiteová označuje za základ a ústredný stĺp adventizmu.

„Textom Písma, ktorý bol viac než ktorýkoľvek iný zároveň základom i ústredným pilierom adventnej viery, bol výrok: ‚Až do dvetisíc tristo večerov a rán; potom bude svätyňa očistená.‘ [Daniel 8:14.]“ Veľký spor, 409.

Adventizmus má o štrnástom verši veľa čo povedať, nikdy sa však nezaobrá tým úplne prvým postrehom, ktorý by mal byť o tomto verši urobený. Týmto postrehom je, že štrnásty verš je „odpoveďou“. Odpoveď je bezvýznamná, ak nezahŕňa otázku, ktorá túto odpoveď vyvoláva. Trinásty verš nemožno logicky, gramaticky ani rozumne oddeliť od štrnásteho verša, lebo trinásty verš je otázkou a štrnásty verš je odpoveďou.

Otázka, keď je správne a spravodlivo predložená, dáva štrnástemu veršu celkom odlišný význam od toho, čo učí adventizmus. To neznamená, že štrnásty verš nie je „základom a ústredným stĺpom adventnej viery“, lebo ním je. Znamená to, že keď adventizmus v roku 1863 nepochopil a odložil bokom sedem časov, nebol schopný plne určiť, čo štrnásty verš skutočne znamená. V Písmach nie je polovičná pravda pravdou. Správne pochopená otázka trinásteho verša si vyžaduje uznanie proroctva, ktoré označuje očistenie svätyne, ktorá bola pošliapaná, a takisto uznanie proroctva, ktoré označuje pošliapanie zástupu. Proroctvo o dvetisícitristo rokoch sa vzťahuje na „svätyňu“ a proroctvo o dvetisícpäťstodvadsiatich rokoch sa vzťahuje na „zástup“.

Zaoberať sa vzťahom týchto dvoch veršov si vyžaduje rozsiahlu štúdiu, ktorú v tomto bode týchto článkov nemám v úmysle vykonať. Týmto otázkam sa v priebehu rokov opakovane venovala pozornosť a možno ich nájsť v sérii Habakukove tabuľky. Stále sa ešte zaoberám symbolikou Eliáša a želim si najprv dokončiť tieto pravdy.

William Miller bol Eliášom počiatku adventizmu a jeho prvým objavom bolo sedem časov z Levitika dvadsaťšesť, takže odmietnutie tejto pravdy v roku 1863 bolo odmietnutím Eliášovho posolstva. V tomto bode sa zaoberám charakteristikou Alfý a Omegy, ktorá stotožňuje koniec so začiatkom. Záverečná skúška starovekého Izraela bola predstavená v prvej skúške. Obe skúšky predstavujú strach, že pohanské národy sú mocnejšie než Boh. Desiata skúška, súc v zásade tá istá, bola omnoho vzbúrenejšia než prvá skúška, lebo dejiny Božieho víťazstva v prvej skúške mali u

buričov vyvolať pevnú dôveru. Svoje odmietnutie Boha prejavili napriek omnoho väčšiemu množstvu dôkazov o Jeho moci, než aké mali pri Červenom mori. Milleritský adventizmus už do roku 1863 vysvetľoval, prečo bolo veľké sklamanie mocným Božím dielom, no aj tak sa rozhodli vybrať si vodcu, vrátiť sa do Egypta a odmietnuť posolstvo, ktoré Daniel nazýva Mojžišovou „prísahou“ a ktoré bolo predstavené Eliášom.

Namiesto toho, aby som venoval čas predloženiu dôkazov o platnosti siedmich časov ako časového proroctva, mám v úmysle použiť jednoduchú logiku, aby som jeho platnosť dokázal iným spôsobom. Pre hnutie, ktoré sa začalo v roku 1798, by záverečná skúška roku 1863 zároveň predstavovala aj záverečnú skúšku pre hnutie mocného anjela zo Zjavenia osemnástej kapitoly. Inšpirácia veľmi jasne ukázala, čo je poslednou skúškou pre obe hnutia.

„Satan... neustále presadzuje falošné — aby odviezol od pravdy. Úplne posledným Satanovým zvodom bude zneplatniť svedectvo Božieho Ducha. ‚Kde niet videnia, ľud hynie‘ (Príslovia 29,18).“ Selected Messages, kniha 1, 48.

Neexistuje žiadny čestný spôsob, ako vziať spisy Ellen Whiteovej a naznačovať, že plne nepodporovala sedem časov z Levitikus dvadsiatej šiestej kapitoly. Sestra Whiteová, ako sme už v týchto článkoch poukázali a ako je to dobre zdokumentované v sérii nazvanej Habakukove tabuľky, nás priamo informuje, že Boh usmernil tabuľu z roku 1843 aj tabuľu z roku 1850. Priamo učí, že tieto dve tabuľky boli naplnením druhej kapitoly knihy Habakuk. Obe tabuľky označujú sedem časov z Levitikus dvadsiatej šiestej kapitoly ako stredobod svojho príslušného grafického usporiadania. Na oboch tabuľkách má línia siedmich časov Kristov kríž ako stred prorockej línie siedmich časov.

Spolu so svojimi schváleniami dvoch Habakukových tabúl opakovane zaznamenala, že máme naďalej predkladať posolstvo, ktoré bolo predkladané od roku 1840 do roku 1844, a každý adventistický historik, ktorý sa zaoberá tým, ako mileriti šíрили posolstvo, ktoré zvestovali, uvádza, že používali tabuľu z roku 1843. Nielenže schvaľuje posolstvá znázornené na tabuľkách a radí Božiemu ľudu, aby naďalej predkladal tie isté posolstvá, ktoré boli predkladané v oných dejinách, ale poskytuje aj viaceré pasáže, v ktorých varuje, že tieto posolstvá budú počas dejín Božieho ľudu ostatku napádané. Keď pred týmito útokmi varuje, opakovane uvádza, že obranou práve týchto právd je poverená Božími strážcami.

Ak sú grafy nesprávne, potom sú nesprávne aj posolstvá, ktoré graficky znázorňujú. Ak bolo posolstvo, ktoré mileriti hlásali od roku 1840 do roku 1844, nesprávne, potom je nesprávne aj opakované označenie Ellen Whiteovej, že mileritské posolstvo bolo základom. Ak boli tieto posolstvá nesprávne, potom sú jej opakované príkazy naďalej predkladať tie isté pravdy falošnou radou. Ak posolstvo mileritov nepredstavuje základy, ktoré mali byť zachované a chránené pred satanovými útokmi, potom sú aj tieto rady mylné. Dospieť k záveru, že všetky tieto otázky spojené s Eliášovým posolstvom tejto histórie sú mylné, by jasne dokazovalo, že Ellen Whiteová bola falošnou prorokynou.

Moderný adventizmus na svojich seminároch o Zjavení stále učí, že cirkev ostatku bude mať Ducha proroctva, ktorým je svedectvo Ježišovo, ale tým, ktorých sa usilujú priviesť k členstvu v

cirkvi, rozhodne nehovoria, že úplne odmietajú podporu a varovania Ellen Whiteovej spojené s týmito ranými základnými pravdami a dejinami. Čo pre vás znamená nasledujúci úryvok?

„Do budúcnosti sa nemáme čoho obávať, iba ak by sme zabudli na cestu, ktorou nás Pán viedol, a na Jeho učenie v našich minulých dejinách.“ *Life Sketches*, 196.

V roku 1863 milleritské hnutie dospelo k svojmu záveru a zaregistrovalo sa u vlády ako právnická osoba, pričom táto vláda napokon vytvorí obraz pápežstva, čo je podľa definície Ellen Whiteovej spojenie cirkvi so štátom.

„V hnutiach, ktoré teraz prebiehajú v Spojených štátoch s cieľom zabezpečiť inštitúciám a zvyklostiam cirkvi podporu štátu, protestanti kráčajú v stopách pápežencov. Ba čo viac, otvárajú dvere pápežstvu, aby v protestantskej Amerike znovu získalo nadvládu, ktorú stratilo v Starom svete.“ *Veľký spor vekov*, 573.

Za predpokladu, že právne spojenie s vládou bolo súčasťou nevyhnutnosti organizácie, v čase, keď mládež národa bola odvádzaná do krvavého kúpeľa známeho ako Občianska vojna, sa hnutie milleritov skončilo. V roku 1863 cirkev adventistov siedmeho dňa prostredníctvom tlačeného článku aj nového grafu zavrholo proroctvo o otroctve, ktoré Daniel nazýva Mojžišovou prisahou. V roku 1850 Pán usmernil svoj ľud, aby zhotovil druhú tabuľu Habakuka a opravil chybu, nad ktorou držal svoju ruku na tabuli z roku 1843. Graf nariadený v roku 1850 celkom splnil svoj účel, lebo Ellen Whiteová povedala, že videla, „že Boh bol v uverejnení grafu“, pričom zároveň uviedla, že graf z roku 1850 je označený v druhej kapitole Habakuka.

Účelom mapy z roku 1850 bolo to isté ako účel mapy z roku 1843. Mala byť evanjelizačným nástrojom používaným na predkladanie posolstva tretieho anjela hynúcemu svetu. V roku 1863 bolo toto posolstvo zvrhnuté. Proces skúšky, ktorý je predobrazne znázornený procesom skúšky, jenž sa začal pri Červenom mori, sa začal časovým proroctvom označujúcim svätyňu, ktorá mala byť pošliapaná v trinástom verši ôsmej kapitoly Daniela, a proces skúšky sa skončil časovým proroctvom označujúcim zástup, ktorý mal byť pošliapaný v trinástom verši ôsmej kapitoly Daniela.

Potom som počul hovoriť jedného svätého, a iný svätý povedal tomu svätému, ktorý hovoril: Dokedy potrvá videnie o ustavičnej obeti a o prestúpení spustošenia, aby bola vydaná na pošliapanie i svätyňa i zástup? A povedal mi: Až do dvetisíc tristo dní; potom bude svätyňa očistená. Daniel 8,13.14.

Proces skúšky, ktorý sa začal 22. októbra 1844, nesie podpis Alfý a Omegy. Začiatok tohto procesu skúšky bol časovým proroctvom, ktoré predstavovalo svätyňu, ktorá mala byť pošliapaná. Bolo to proroctvo, ktoré po svojom naplnení prinieslo veľké svetlo. Proces skúšky, ktorý sa skončil v roku 1863, nesie podpis Alfý a Omegy. Ukončenie tohto procesu skúšky bolo časovým proroctvom, ktoré predstavovalo zástup, ktorý mal byť pošliapaný. Bolo to proroctvo, ktoré bolo určené na to, aby po svojom naplnení prinieslo veľké svetlo. Bolo to časové proroctvo predložené Eliášom týchto dejín, a keď bolo odmietnuté a odložené nabok, prinieslo veľkú tmu.

A toto je odsúdenie, že svetlo prišlo na svet, a ľudia si zamilovali tmu viac než svetlo, lebo ich skutky boli zlé. Ján 3,19.

Logika, ktorou mám v úmysle zakončiť tento článok, je tá, ktorú som už uviedol. Schválil Boh prostredníctvom Ellen Whiteovej mapy z rokov 1843 a 1850?

„Videla som, že mapa z roku 1843 bola vedená rukou Pánovou a že sa nemá meniť; že čísla boli také, aké ich chcel mať On; že Jeho ruka nad nimi bdela a zakryla chybu v niektorých z týchto čísel, takže ju nik nemohol vidieť, kým Jeho ruka nebola odňatá.“ Early Writings, 74.

„Videla som, že Boh bol pri vydaní tabuľky bratom Nicholsom. Videla som, že v Biblii bolo proroctvo o tejto tabuľke, a ak je táto tabuľka určená pre Boží ľud, ak postačuje jednému, postačuje aj druhému, a ak jeden potreboval novú tabuľku namaľovanú vo väčšej mierke, všetci ju potrebujú práve tak veľmi.“ Manuscript Releases, číslo 13, 359; 1853.

Schválil Boh prostredníctvom Ellen Whiteovej posolstvo, ktoré milleriti predkladali v období rokov 1840 až 1844?

„Boh nám nedáva nové posolstvo. Máme hlásať posolstvo, ktoré nás v rokoch 1843 a 1844 vyviedlo z ostatných cirkví.“ Review and Herald, 19. januára 1905.

„Boh nás vyzýva, aby sme svoj čas a silu venovali dielu zvestovania ľudom posolstiev, ktoré podnietili mužov a ženy v rokoch 1843 a 1844.“ Manuscript Release, Number 760.

„Všetky posolstvá dané v rokoch 1840–1844 majú byť teraz podávané s mocou, lebo je mnoho ľudí, ktorí stratili správnu orientáciu. Posolstvá majú ísť ku všetkým cirkvám.“

„Kristus povedal: ‚Blahoslavené sú vaše oči, lebo vidia; a vaše uši, lebo počujú. Lebo veru vám hovorím, že mnohí proroci a spravodliví mužovia túžili vidieť to, čo vidíte vy, a nevideli; a počuť to, čo počujete vy, a nepočuli‘ [Matúš 13:16, 17]. Blahoslavené sú oči, ktoré videli to, čo bolo videné v rokoch 1843 a 1844.

„Posolstvo bolo dané. A pri jeho opakovaní by nemalo byť nijaké meškanie, lebo znamenia času sa naplňajú; záverečné dielo musí byť vykonané. Veľké dielo bude vykonané v krátkom čase. Čoskoro bude z Božieho ustanovenia dané posolstvo, ktoré vzrastie v mocné volanie. Potom Daniel povstane vo svojom údele, aby vydal svoje svedectvo.“ Manuscript Releases, zväzok 21, 437.

„Pravdy, ktoré sme prijali v rokoch 1841, 1842, 1843 a 1844, sa teraz majú skúmať a zvestovať. Posolstvá prvého, druhého a tretieho anjela budú v budúcnosti zvestované mocným hlasom. Budú podávané s vrúcnyim odhodlaním a v moci Ducha.“ Manuscript Releases, zväzok 15, 371.

„Rozumieme súčasnej slabosti a nepatrnosti diela. Máme skúsenosť. Pri konaní diela, ktoré nám Boh zveril, môžeme dôverne kráčať vpred, uistení, že On bude našou silou a schopnosťou. Bude s nami v roku 1906, tak ako bol s nami v rokoch 1841, 1842, 1843 a 1844.“ Loma Linda Messages, 156.

„Tí, ktorí pôsobia ako učitelia a vedúci v našich ustanovizniach, majú byť pevní vo viere a v zásadách posolstva tretieho anjela. Boh chce, aby Jeho ľud vedel, že máme toto posolstvo tak, ako nám ho dal v rokoch 1843 a 1844.“ General Conference Bulletin, 1. apríla 1903.

„Zaznelo varovanie: Nesmie sa dovoliť, aby prišlo čokoľvek, čo by narušilo základ viery, na ktorom budujeme od času, keď prišlo posolstvo v rokoch 1842, 1843 a 1844. Bola som v tomto posolstve a odvtedy stojím pred svetom verná svetlu, ktoré nám Boh dal. Nemienime zísť z plošiny, na ktorú boli naše nohy postavené, keď sme deň čo deň hľadali Pána v úprimnej modlitbe a hľadali svetlo. Myslíte si, že by som sa mohla vzdať svetla, ktoré mi Boh dal? Má byť ako Skala vekov. Vedie ma odvtedy, čo mi bolo dané.“ Review and Herald, 14. apríla 1903.

Varoval Boh prostredníctvom Ellen White svoj ľud, aby sa bránil proti útokom, ktoré by podkopávali pravdy milleritskej histórie?

„Veľké medzníky pravdy, ktoré nám ukazujú naše postavenie v prorockých dejinách, majú byť starostlivo strážené, aby neboli strhnuté a nahradené teóriami, ktoré by priniesli skôr zmätok než pravé svetlo.“ Selected Messages, kniha 2, 101, 102.

„Dnes satan hľadá príležitosti zbúrať medzníky pravdy — pamätníky, ktoré boli vztýčené pozdĺž cesty; a my potrebujeme skúsenosť starších pracovníkov, ktorí postavili svoj dom na pevnej skale, ktorí tak pri zlej, ako aj pri dobrej povesti zostali neochvejní v pravde.“ Gospel Workers, 104.

„Boh nikdy nenecháva svet bez mužov, ktorí dokážu rozlišovať medzi dobrom a zlom, spravodlivosťou a nespravodlivosťou. Boh má mužov, ktorých ustanovil, aby v časoch núdze stáli v prvých radoch boja. V čase krízy vzbudí mužov, ako to urobil v dávnych časoch. Mladí muži budú vyzvaní, aby sa spojili so starými nositeľmi zástavy, aby boli posilnení a poučení skúsenosťou týchto verných, ktorí prešli toľkými zápasmi a ku ktorým Boh prostredníctvom svedectiev svojho Ducha tak často prehováral, ukazujúc správnu cestu a odsudzujúc nesprávnu cestu. Keď vzniknú nebezpečenstvá, ktoré skúšajú vieru Božieho ľudu, títo priekopnícki pracovníci majú rozprávať o skúsenostiach minulosti, keď prišli práve takéto krízy, keď bola pravda spochybňovaná, keď boli vnášané cudzie názory, ktoré nepochádzali od Boha.“

„Skúsenosť tých starších pracovníkov je teraz potrebná; lebo satan sleduje každú príležitosť, aby priviedol navnivoč staré medzníky — pomníky, ktoré boli vztýčené pozdĺž cesty.“ Review and Herald, 19. november 1903.

V roku 1863 sa milleritické hnutie skončilo tým, že odmietlo prvú pravdu, ktorú bol Eliáš týchto dejín vedený pochopiť. Jeho záverečná skúška bola založená na dvoch veršoch v ôsmej kapitole Daniela, ktoré označujú pošliapanie svätyne a zástupu. Svetlo o svätyni bolo otvorené pri prvej z desiatich skúšok a tma bola privedená na zástup pri poslednej z desiatich skúšok.

„Jedna vec je istá: tí adventisti siedmeho dňa, ktorí sa postavili pod satanovu zástavu, sa najprv vzdajú svojej viery vo varovania a napomenutia obsiahnuté vo Svedectvách Ducha Božieho.

„Výzva k väčšiemu posväteniu a svätejšej službe sa ozýva a bude sa ozývať aj naďalej. Niektorí, ktorí teraz vyslovujú satanove našepkávania, sa spamätajú. Sú takí, čo stoja na dôležitých zodpovedných miestach a nechápu pravdu pre tento čas. Im musí byť toto posolstvo odovzdané. Ak ho prijímú, Kristus ich prijme a urobí ich svojimi spolupracovníkmi. Ak však odmietnu počuť toto posolstvo, postavia sa pod čiernu zástavu Kniežaťa temnoty.“

„Dostala som pokyn povedať, že drahocenná pravda pre tento čas sa ľudským mysliam otvára čoraz jasnejšie. V osobitnom zmysle majú muži a ženy jesť Kristovo telo a piť jeho krv. Dôjde k rozvinutiu porozumenia, lebo pravda je schopná neustáleho rozširovania. Božský pôvodca pravdy vstúpi do užšieho a ešte užšieho spoločenstva s tými, ktorí pokračujú v poznávaní jeho. Keď Boží ľud prijíma jeho slovo ako chlieb z neba, spozná, že jeho východy sú pripravené ako ranné svitane. Prijímú duchovnú silu, ako telo prijíma telesnú silu, keď sa je pokrm.

„Ani z polovice nechápeme Pánov plán, keď vyviedol synov Izraela z egyptského otroctva a viedol ich cez púšť do Kanaánu.

„Keď zhromažďujeme božské lúče žiariace z evanjelia, získame jasnejší vhlád do židovského poriadku a hlbšie ocenenie jeho dôležitých právd. Naše skúmanie pravdy je ešte stále neúplné. Zhromaždili sme len niekoľko lúčov svetla. Tí, ktorí nie sú každodennými študentmi Slova, nevyriešia problémy židovského poriadku. Neporozumejú pravdám vyučovaným chrámovou službou. Božie dielo je brzdené svetským chápaním jeho veľkého plánu. Budúci život odhalí význam zákonov, ktoré Kristus, zahalený v oblakovom stĺpe, dal svojmu ľudu.“ Spalding and Magan, 305, 306.

V ďalšom článku budeme pokračovať v našom skúmaní symboliky Eliáša v súvislosti s rokom 1863.